

27 Infandorum enim idolorum cultura, omnis mali causa est, & initium & finis.

28 Aut enim dum lætantur, infaniunt: aut certe vaticinantur falsa, aut vivunt injuste, aut pejerant cito.

29 Dum enim confidunt in idolis, quæ sine anima lunt, male jurantes nocerise non sperant.

30 Utraque ergo illis evenient digne, quoniam male senferunt de Deo, attendentes idolis, & juraverunt injuste in dolo, contemnentes justitiam.

31 Non enim juratorum virtus, sed peccantium pœna perambulat semper injustorum prævaricationem.

CAPUT XV.

Vox fidelium suavitatem & misericordiam Dei commendantium, ejus gratia ab idololatria sunt servati: mire quoque subsannat idolorum artifices ac cultores.

TU autem Deus noster, suavis & verus es, patiens, & in misericordia disponens omnia.

2 Etenim si peccaverimus, tui sumus, scientes magnitudinem tuam: & si non peccaverimus, scimus quoniam apud te sumus computati.

3 Nosse enim te, consummata justitia est: & scire justitiam, & virtutem tuam, radix est immortalitatis.

4 Non enim in errorem induxit nos hominum malæ artis excogitatio, nec umbra picturæ labor sine fructu, effigies sculptæ per varios colores,

5 Cujus aspectus insensato dat concupiscentiam, & diligit mortuæ imaginis effigiem sine anima.

6 Malorum amatores digni sunt, qui spem habeant in talibus, & qui faciunt illos, & qui diligunt, & qui colunt.

* Rom.
9. 21.

7 * Sed & figulus mollem terram premens, laboriose fingit ad usus nostros unumquodque vas, & de eodem luto fingit quæ munda sunt in usum vasa, & similiter quæ his sunt contraria: horum autem vasorum quis sit usus, judex est figulus.

8 Et cum labore vano deum fingit de eodem luto, ille qui paulo ante de terra factus fuerat,
&

& post pusillum reducit se unde acceptus est, repetitus animæ debitum, quam habebat.

9 Sed cura est illi, non quia laboraturus est, nec quoniam brevis illi vita est, sed concertatur aurificibus & argentariis: sed & ærarios imitatur, & gloriam præfert, quoniam res supervacuas fingit.

10 Cinis est enim cor ejus, & terra supervacua spes illius, & luto vilior vita ejus:

11 Quoniam ignoravit qui se finxit, & qui inspiravit illi animam, quæ operatur, & qui insufflavit ei spiritum vitalem.

12 Sed & æstimaverunt Insum esse vitam nostram, & conversationem vitæ compositam ad lucrum, & oportere undecumque etiam ex malo acquirere.

13 Hic enim scit se super omnes delinquere, qui ex terræ materia fragilia vasa, & sculptilia fingit.

14 Omnes enim insipientes, & infelices supra modum animæ superbi, sunt inimici populi tui, & imperantes illi:

15 Quoniam omnia idola nationum deos æstimaverunt, * quibus neque oculorum usus est ad videndum, neque nares ad percipiendum spiritum, neque aures ad audiendum, neque digiti manuum ad tractandum, sed & pedes eorum pigri ad ambulandum.

* Psalm.
113. 5 &
134. 16.

16 Homo enim fecit illos: & qui spiritum mutuatus est, is finxit illos. Nemo enim sibi similem homo poterit Deum fingere.

17 Cum enim sit mortalis, mortuum fingit manibus iniquis. Melior enim est ipse his quos colit, quia ipse quidem vixit, cum esset mortalis, illi autem nunquam.

18 Sed & animalia miserrima colunt: insensata enim comparata his, illis sunt deteriora.

19 Sed nec aspectu aliquis ex his animalibus bona potest conspiciere. Effugerunt autem Dei laudem, & benedictionem ejus.

CAPUT XVI.

Ægyptiis ob idololatriam digna passis, Hebræi escam a Deo acceperunt: castigati tamen aliquantum morsu serpentum, erecto serpente aëneo sanati sunt a Deo: impii vero morte consumpti per locustas, muscas, ignemque grandini mixtum: cum illi accepto manna, satiati sint & confortati.

* Num.
11. 31.

1 Propter hæc, & per his similia passi sunt di-
gne tormenta, & per multitudinem bestia-
rum exterminati sunt.

2 Pro quibus tormentis bene disposuisti popu-
lum tuum, * quibus dedisti concupiscentiam
delectamenti sui novum saporem, escam parans
eis ortyometram:

3 Ut illi quidem concupiscentes escam prop-
ter ea, quæ illis ostensa & missa sunt, etiam
a necessaria concupiscentia averterentur. Hi
autem in brevi inopes facti, novam gustaverunt
escam.

4 Oportebat enim illis sine excusatione quidem
supervenire interitum exercentibus tyrannidem:
his autem tantum ostendere, quemadmodum ini-
mici eorum exterminabantur.

* Num.
21. 6.

5 * Etenim cum illis supervenit sæva bestiarum
ira, morsibus perverforum colubrorum extermi-
nabantur.

6 Sed non in perpetuum ira tua permansit, sed
ad correptionem in brevi turbati sunt, signum
habentes salutis ad commemorationem mandati
legis tuæ.

7 Qui enim conversus est, non per hoc, quod
videbat, sanabatur, sed per te omnium salva-
torem:

8 In hoc autem ostendisti inimicis nostris, quia
tu es, qui liberas ab omni malo.

Exod.
10. 24. 4.
Apoc. 9.
7.

9 * Illos enim locustarum, & muscarum oc-
ciderunt morsus, & non est inventa sanitas ani-
mæ illorum: quia digni erant ab hujuscemodi
exterminari.

10 Filios autem tuos, nec draconum venenato-
rum vicerunt dentes: misericordia enim tua adve-
niens sanabat illos.

11 In

11 In memoria enim sermonum tuorum exa-
minabantur & velociter salvabantur, ne in al-
tam incidentes oblivionem, non possent tuo uti
adjutorio.

12 Etenim neque herba, neque malagma fa-
navit eos, sed tuus, Domine, sermo, qui sa-
nat omnia.

13 * Tu es enim, Domine, qui vitæ & mor-
tis habes potestatem, & deducis ad portas mor-
tis, & reducis.

* Deut.
32. 39. 1.
Reg. 2. 6.
Tob. 13. 2.

14 Homo autem occidit quidem per malitiam,
& cum exierit spiritus, non revertetur, nec revo-
cabit animam, quæ recepta est:

15 Sed tuam manum effugere impossibile est.

16 * Negantes enim te nosse impii, per forti-
tudinem brachii tui flagellati sunt: novis aquis,
& grandinibus, & pluviis persecutionem passi, &
per ignem consumpti.

* Exod.
9. 23.

17 Quod enim mirabile erat, in aqua, quæ
omnia extinguit, plus ignis valebat: vindex est
enim orbis iustorum.

18 Quodam enim tempore, mansuetabatur
ignis, ne comburerentur, quæ ad impios missa
erant animalia: sed ut ipsi videntes scirent, quo-
niam Dei judicio patiuntur persecutionem.

19 Et quodam tempore in aqua supra virtutem
ignis, exardescbat undique, ut iniquæ terræ na-
tionem exterminaret.

20 * Pro quibus angelorum esca nutritivisti
populum tuum, & paratum panem de cælo
præstitisti illis sine labore, omne delectamen-
tum in se habentem, & omnis saporis suavita-
tatem.

* Exod.
16. 14.
Num. 11. 7.
Psal. 77.
25. Joann.
6. 31.

21 Substantia enim tua dulcedinem tuam, quam
in filios habes, ostendebat: & deserviens uniu-
cujusque voluntati, ad quod quisque volebat,
convertebatur.

22 * Nix autem & glacies sustinebant vim ignis,
& non tabescebat: ut scirent quoniam fructus
inimicorum exterminabit ignis ardens in grandine
& pluvia coruscans.

* Exod.
9. 24.

23 Hic autem iterum ut nutrentur iusti, etiam
suæ virtutis oblitus est.

E e 4

24 Crea-

24. Creatura enim tibi Factori deserviens, exardescit in tormentum adversus injustos: & lenior fit ad beneficiendum pro his, qui in te confidunt.

25. Propter hoc & tunc in omnia transfigurata omnium nutritici gratiæ tuæ deserviebat, ad voluntatem eorum, qui a te desiderabant:

26. Ut scirent filii tui, quos dilexisti Domine, * quoniam non nativitatis fructus pascunt homines, sed sermo tuus hos, qui in te crediderint, conservat.

27. Quod enim ab igne non poterat exterminari, statim ab exiguo radio solis calefactum tabescebat:

28. Ut notum omnibus esset, quoniam oportet prævenire solem ad benedictionem tuam, & ad ortum lucis te adorare.

29. Ingrati enim spes tanquam hybernalis glacies tabesceat, & disperiet tanquam aqua supervacua.

CAPUT XVII.

Ægyptii triduanas passi sunt invincibiles tenebras, cum incredibili timore & horrore, reliqua orbis parte illustrata lumine.

1. Magna sunt enim judicia tua Domine, & inenarrabilia verba tua: propter hoc indisciplinata animæ erraverunt.

2. * Dum enim persuasum habent iniqui posse dominari nationi sanctæ: vinculis tenebrarum & longæ noctis compediti, inclusi sub tectis, fugitivi perpetuæ providentiæ jacuerunt.

3. Et dum putant se latere in obscuris peccatis, tenebroso oblivionis velamento dispersi sunt, paventes horrende, & cum admiratione nimia perturbati.

4. Neque enim quæ continebat illos spelunca, sine timore custodiebat: quoniam sonitus descendens perturbabat illos, & personæ tristes illis apparentes pavorem illis præstabant.

5. Et ignis quidem nulla vis poterat illis lumen præbere, nec syderum limpidæ flammæ illuminare poterant illam noctem horrendam.

6. Apparebat autem illis subitaneus ignis, timore plenus: & timore percussus illius, quæ non videbatur, faciei, æstimabant deteriora esse, quæ videbantur:

7. * Et magicæ artis appositi erant derisus, & sapientiæ gloriæ correptio cum contumelia.

8. Illi enim qui promittebant timores & perturbationes expellere se ab anima languente, hi cum derisu pleni timore languebant.

9. Nam etsi nihil illos ex monstris perturbabat, transitu animalium & serpentium sibilatione commoti, tremebundi peribant: & aerem, quem nulla ratione quis effugere posset, negantes se videre.

10. Cum sit enim timida nequitia, dat testimonium condemnationis: semper enim præsumit sæva, perturbata conscientia.

11. Nihil enim est timor nisi proditio cogitationis auxiliörum.

12. Et dum ab intus minor est expectatio, majorem computat inscientiam ejus causæ, de qua tormentum præstat.

13. Illi autem qui impotentem vere noctem, & ab infimis, & ab altissimis inferis supervenientem, eundem somnum dormientes,

14. Aliquando monstrorum exagitabantur timore, aliquando animæ deficiebant traductione: subitaneus enim illis & insperatus timor supervenerat.

15. Deinde si quisquam ex illis decidisset, custodiebatur in carcere sine ferro reclusus.

16. Si enim rusticus quis erat, aut pastor, aut agri laborum operarius præoccupatus esset, ineffabilem sustinebat necessitatem.

17. Una enim catena tenebrarum omnes erant colligati. Sive spiritus sibilans, aut inter spinos arborum ramos avium sonus suavis, aut vis aquæ decurrentis nimium,

18. Aut sonus validus præcipitarum petrarum, aut ludentium animalium cursus invisus, aut mugientium valida bestiarum vox, aut resonans de altissimis montibus Echo: deficientes faciebant illos præ timore.

19 Omnis enim orbis terrarum limpido illuminabatur lumine, & non impeditis operibus continebatur.

20 Solis autem illis superposita erat gravis nox, imago tenebrarum, quæ superventura illis erat. Ipsi ergo sibi erant graviore tenebris.

CAPUT XVIII.

Hebræi luce gaudent, & ducatum columnæ ignis accipiunt; occiduntur omnia Ægypti primogenita ab angelo: Hebræi in seditione Core iram Dei provocant; sed in medio incendii liberantur, offerente Aaron incensum, & pro multitudine deprecante.

Exod.
10. 23.
1 Sanctis autem tuis maxima erat lux, & horum quidem vocem audiebant, sed figuram non videbant. Et quia non & ipsi eadem passi erant, magnificabant te:

2 Et qui ante læsi erant, quia non lædebantur, gratias agebant: & ut esset differentia, donum petebant.

* Exod.
14. 24.
Psal. 77.
14. & 104.
39.
3 Propter quod ignis ardentem columnam ducem habuerunt ignotæ viæ, & solem sine læsura boni hospitii præstitisti.

4 Digni quidem illi carere luce, & pati carcerem tenebrarum, qui inclusos custodiebant filios tuos, per quos incipiebat incorruptum legis lumen sæculo dari.

* Exod.
1. 16.
5 Cum cogitarent iustorum occidere infantes: & uno exposito filio, & liberato, in traductionem illorum, multitudinem filiorum abstulisti, & pariter illos perdidisti in aqua valida.

6 Illa enim nox ante cognita est a patribus nostris, ut vere scientes quibus juramentis crediderunt, animæquiores essent.

7 Suscepta est autem a populo tuo sanitas quidem iustorum, iniustorum autem exterminatio.

8 Sicut enim læsisti adversarios: sic & nos provocans magnificasti.

9 Absconse enim sacrificabant iusti pueri bonorum, & iustitiæ legem in concordia disposuerunt: similiter & bona & mala recepturos iustos, patrum jam decantantes laudes.

10 Re-

10 Resonabat autem inconveniens inimicorum vox, & flebilis audiebatur planctus ploratorum infantium.

11 Simili autem pœna servus cum Domino afflictus est, & popularis homo regi familia passus.

* Exod.
12. 29.

12 Similiter ergo omnes, uno nomine mortis, mortuos habebant innumerabiles. Nec enim ad sepeliendum vivi sufficiebant: quoniam uno momento, quæ erat præclarior natio illorum, exterminata est.

13 De omnibus enim non credentes propter veneficia, tunc vero primum cum fuit exterminium primogenitorum, sponponderunt populum Dei esse.

14 Cum enim quietum silentium contineret omnia, & nox in suo cursu medium iter haberet,

15 Omnipotens sermo tuus exiliens de cœlo a regalibus sedibus, durus debellator in mediam extremi terram profilit, & flans replevit omnia morte, & usque ad cœlum attingebat flans in terra.

16 Gladius acutus infimulatum imperium tuum portans, & flans replevit omnia morte, & usque ad cœlum attingebat flans in terra.

17 Tunc continuo visus somniorum malorum turbaverunt illos, & timores supervenerunt insperati.

18 Et alius alibi projectus semivivus, propter quam moriebatur, causam demonstrabat mortis.

19 Visiones enim, quæ illos turbaverunt, hæc præmonebant, ne inscii, quare mala patiebantur, perirent.

20 Tetigit autem tunc & iustos tentatio mortis, & commotio in eremo facta est multitudinis: sed non diu permansit ira tua.

21 Proferans enim homo sine querela deprecari pro populis, proferens servitutis suæ scutum, orationem & per incensum deprecationem allegans, restitit iræ, & finem imposuit necessitati, ostendens quoniam tuus est famulus.

* Num.
16. 46.

22 Vicit autem turbas, non in virtute corporis, nec armaturæ potentia, sed verbo illum, qui se vexabat, subiecit, juramenta parentum, & testamentum commemorans.

23 Cum enim jam acervatim cecidissent super-

al-

alterutrum mortui, interstitit, & amputavit impetum, & divisit illam, quæ ad vivos ducebat viam.

Exod.
28. 6.

24 * In veste enim poderis, quam habebat, totus erat orbis terrarum: & parentum magna in quatuor ordinibus lapidum erant sculpta, & magnificentia tua in diademate capitis illius sculpta erat.

25 His autem cessit qui exterminabat, & hæc extimuit. Erat enim sola tentatio iræ sufficiens.

CAPUT XIX.

Hebræos persequentes Ægyptii, mari absorpti sunt, muscis & ranis antea vexati: Hebræis vero concupitas carnes accipientibus, impii inhospitales percutiuntur cæcitate: elementa Deo serviunt in afflictione malorum, & obsequio bonorum.

1 Impiis autem usque in novissimum sine misericordia ira supervenit. Præsciebat enim & futura illorum:

2 Quoniam cum ipsi permisissent ut se educent, & cum magna sollicitudine præmississent illos, consequebantur illos pœnitentia acti.

Exod.
14. 5.

3 * Adhuc enim inter manus habentes luctum, & deplorantes ad monumenta mortuorum, aliam sibi assumpserunt cogitationem inscientiæ: & quos rogantes projecerant, hos tanquam fugitivos persequiebantur.

4 Ducebat enim illos ad hunc finem digna necessitas: & horum, quæ acciderant, commemorationem amittebant, ut quæ deerant tormentis, repletet punitio:

5 Et populus quidem tuus mirabiliter transiret, illi autem novam mortem invenirent.

6 Omnis enim creatura ad suum genus ab initio figurabatur, deserviens tuis præceptis, ut pueri tui custodirentur illæsi.

7 Nam nubes castra eorum obumbrabat, & ex aqua, quæ ante erat, terra arida apparuit, & in mari rubro via sine impedimento, & campus germinans de profundo nimio:

8 Per quem omnis natio transivit, quæ tegebatur tua manu, videntes tua mirabilia, & monstra.

9 Tan-

9 Tanquam enim equi depaverunt escam, & tanquam agni exultaverunt, magnificantes te, Domine, qui liberaisti illos.

10 Memores enim erant adhuc eorum, quæ in incolatu illorum facta fuerant, quemadmodum pro natione animalium eduxit terra muscas, & pro piscibus eructavit fluvius multitudinem ranarum.

11 * Novissime autem viderunt novam creaturam avium, cum adducti concupiscentia postulerunt escas epulationis.

Exod.
16. 13.
Num.
11. 31.
Sap.
11. 2.

12 In allocutione enim desiderii, ascendit illis de mari ortygetra: & vexationes peccatoribus supervenerunt, non sine illis, quæ ante facta erant, argumentis per vim fulminum: iuste enim patiebantur secundum suas nequitias.

13 Etenim detestabiliorem inhospitalitatem instituerunt: alii quidem ignotos non recipiebant advenas, alii autem bonos hospites in servitutum redigebant.

14 Et non solum hæc, sed & alius quidam respectus illorum erat: quoniam inviti recipiebant extraneos.

15 Qui autem cum lætitia receperunt hos, qui eisdem usi erant iustitiis, sævissimis affixerunt doloribus.

16 Percussi sunt autem cæcitate: sicut * illi in foribus iusti, cum subitaneis cooperiti essent tenebris, unusquisque transitum ostii sui quærebatur.

Gen.
12. 11.

17 In se enim elementa dum convertuntur, sicut in organo qualitatis sonus immutatur, & omnia suum sonum custodiunt: unde æstimari ex ipso visu certo potest.

18 Agrestia enim in aquatica vertebantur: & quæcumque erant natantia, in terram transibant.

19 Ignis in aqua valebat supra suam virtutem, & aqua extinguentis naturæ obliviscebatur.

20 Flammæ e contrario, corruptibilem animalium non vexaverunt carnes coambulantium, nec dissolvebant illam, quæ facile dissolvebatur sicut glacies, bonam escam.

21 In

21 In omnibus enim magnificasti populum tuum Domine, & honorasti, & non despexisti in omni tempore, & in omni loco assistens eis.

I N
ECCLESIASTICUM
JESU FILII SIRACH
PROLOGUS.

MULTORUM nobis, & magnorum, per legem, & prophetas, aliosque qui secuti sunt illos, sapientia demonstrata est: in quibus oportet laudare Israel doctrinæ & sapientiæ causa, quia non solum ipsos loquentes necesse est esse peritos, sed etiam extraneos posse & dicentes & scribentes doctissimos fieri. Avus meus Jesus, postquam se amplius dedit ad diligentiam lectionis legis, & prophetarum, & aliorum librorum, qui nobis a parentibus nostris traditi sunt, voluit & ipse scribere aliquid horum, quæ ad doctrinam & sapientiam pertinent: ut desiderantes discere, & illorum periti facti, magis magisque attendant animo, & confirmentur ad legitimam vitam. Hortor itaque venire vos cum benevolentia, & attentiori studio lectionem facere, & veniam habere in illis, in quibus videmur sequentes imaginem sapientiæ, deficere in verborum compositione. Nam deficient verba Hebraica, quando fuerint translata ad alteram linguam. Non autem solum hæc, sed & ipsa lex, & prophetæ, cæteraque aliorum librorum, non parvam habent differentiam, quando inter se dicuntur. Nam in octavo & trigésimo anno temporibus Ptolomæi Evergetis regis, postquam perveni in Ægyptum, & cum multum temporis ibi fuisset, inveni ibi libros relictos, non parvæ, neque contemnendæ doctrinæ. Itaque bonum &

ne-

necessarium putavi & ipse aliquam addere diligentiam & laborem interpretandi librum istum: & multa vigilia attuli doctrinam in spatio temporis, ad illa, quæ ad finem ducunt, librum istum dare, & illis qui volunt animum intendere, & discere quemadmodum oporteat instituire mores qui secundum legem Domini proposuerint vitam agere.

ECCLESIASTICUS.

CAPUT PRIMUM.

Sapientia incomprehensibilis & in creaturis relucens, ab æterno originem a solo Deo omnipotente trahit, quam dat diligentibus ac timentibus ipsum: nam timor Domini, qui hic multipliciter commendatur, non solum sapientiam, sed & reliquas secum affert virtutes: simplici autem corde ad Deum accedendum est.

- 1 **O**MNIS sapientia a Domino Deo est, & cum illo fuit semper, & est ante ævum. 3. Reg. 3. c. 3. 4. 2.)
- 2 Arenam maris, & pluriæ guttas, & dies sæculi quis dinumeravit? Altitudinem cæli & latitudinem terræ, & profundum abyssi quis dimensus est?
- 3 Sapientiam Dei præcedentem omnia quis investigavit?
- 4 Prior omnium creata est sapientia, & intellectus prudentiæ ab ævo.
- 5 Fons sapientiæ verbum Dei in excelsis, & ingressus illius mandata æterna.
- 6 Radix sapientiæ cui revelata est, & astutias illius quis agnovit?
- 7 Disciplina sapientiæ cui revelata est, & manifestata? & multiplicationem ingressus illius quis intellexit?
- 8 Unus est altissimus Creator omnipotens, & Rex potens, & metuendus nimis, sedens super thronum illius, & dominans Deus.

9 Ipse